

Sygn. akt III AUa 805/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSA Zbigniew Gwizdak SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. K. (A. K.)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i składki

na skutek apelacji ubezpieczonego A. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 26 stycznia 2012r. sygn. akt VIII U 1848/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzające go decyzje Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w ten sposób, że stwierdza, iż ubezpieczony A. K. w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz, iż opłacone w powyższym okresie składki na ubezpieczenie społeczne rolników były należne i z tego tytułu konto składkowe nie wykazuje nadpłaty,

2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 i zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz ubezpieczonego A. K. kwotę 210 zł (dwieście dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

/-/SSA Z.Gwizdak/-/SSA L.Jachimowska/-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 805/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 lutego 2010r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w K. stwierdził, że ubezpieczony A. K. w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników bowiem wznawiając od dnia 1 października 2004r. prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej nie złożył w terminie oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników, jak też nie legitymował się wymaganym co najmniej 3-letnim nieprzerwanym okresem ubezpieczenia społecznego rolników.

Decyzją z dnia 16 marca 2010r. Prezes Kasy stwierdził, że w związku z wyłączeniem z ubezpieczenia społecznego rolników, na koncie ubezpieczeniowym odwołującego istnieje nadpłata z tytułu nienależnie opłaconych składek w wysokości 4.498,80 zł.

W odwołaniach od obu decyzji A. K., domagając się ich zmiany poprzez objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników, podniósł, że posiadał nieprzerwany trzyletni okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Nadto wskazał, że wprawdzie posiadał zarejestrowaną działalność gospodarczą, ale faktycznie jej nie wykonywał, a była mu ona potrzebna jedynie do tego, aby mieć samochód na firmę.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy, wnosząc o ich oddalenie, podtrzymał swe dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2010r., sygn. akt **VIII U 768/10** oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy uznał, że zebrany materiał dowodowy wskazuje, iż skarżący ponownie podejmując w dniu 1 października 2004r. działalność gospodarczą nie podlegał nieprzerwanie przez okres 3 lat ubezpieczeniom społecznym rolników, a jedynie 2 lata, 5 miesięcy i 28 dni oraz nie zachował 14-dniowego terminu do zawiadomienia KRUS o ponownym podjęciu działalności gospodarczej i o zamiarze kontynuowania podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Oceniając zarzut skarżącego, że faktycznie nie prowadził on działalności gospodarczej, Sąd I instancji stwierdził, że prowadzenie działalności występuje zarówno w okresach faktycznego wykonywania usług, jak też w okresach wykonywania innych czynności związanych z działalnością, takich jak załatwianie spraw urzędowych, składanie ofert, ogłoszeń, przygotowywanie kosztorysów, zakup materiałów, wystawianie rachunków czy też oczekiwanie na klienta - gdyż czynności te zmierzają do stworzenia właściwych warunków do wykonywania działalności.

W rozpoznaniu apelacji ubezpieczonego, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2011r., sygn. III AUa 196/11 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny zalecił przeprowadzenie postępowania dowodowego w części dotyczącej ustalenia, czy działalność została faktycznie podjęta w roku 2004 i wyjaśnienie sprzeczności pomiędzy zeznaniem żony i ubezpieczonego, co do osiąganych dochodów z tej działalności. Bowiem wyjaśnienie kwestii faktycznego wznowienia działalności i daty podjęcia tej działalności jest decydujące dla oceny, czy zostały spełnione warunki do kontynuowania ubezpieczenia społecznego rolników po dniu 30 września 2004r. Wskazano, iż koniecznym jest przesłuchanie ubezpieczonego i przeprowadzenie innych dowodów w celu rozstrzygnięcia sporu. Jednocześnie Sąd Apelacyjny zaznaczył, że twierdzenie A. K., że podlegając przez rok ubezpieczeniu społecznemu rolników mógł odwieść działalność gospodarczą jest błędne, bowiem w tym okresie obowiązywał 3-letni okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 26 stycznia 2012r., sygn. akt VIII U 1848/11 oddalił odwołanie oraz przyznał pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenie tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu za obie instancje.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, poczynionych w oparciu o akta składkowe, informację Urzędu Gminy Z. i Urzędu Skarbowego w G., zeznania D. K. oraz przesłuchanie ubezpieczonego, wynika, że A. K. był zgłoszony do ubezpieczenia w KRUS od 21 sierpnia 2001r., tj. od daty nabycia gospodarstwa rolnego. W dniu 14 września 2001r. rozpoczął działalność gospodarczą, w ramach której miał zajmować się demontażem wyrobów zużytych, odzyskiem surowców

z materiałów segregowanych, sprzedają hurtową paliw i produktów pochodnych, pozostałą sprzedażą detaliczną prowadzoną poza siecią sklepową, straganami i targowiskami.

Ubezpieczony kupił samochód ciężarowy, który miał być przeznaczony do przewożenia towarów masowych niezbędnych w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, jak ziemniaki, warzywa i dodatkowo węgla. Sąd Okręgowy wskazał, iż ta przesłanka, według twierdzeń odwołującego, miała stanowić uzasadnienie zgłoszenia rozpoczęcia działalności gospodarczej. Po uzyskaniu informacji z ZUS, że prowadzenie działalności gospodarczej wymaga dokonania zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń, a z KRUS, iż aby kontynuować ubezpieczenie społeczne rolników, należy działalność gospodarczą zawiesić, odwołujący dokonał zawieszenia tej działalności od 2 kwietnia 2002r. i od tej daty został ponownie objęty pełnym ubezpieczeniem społecznym rolników.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, iż po powzięciu wiadomości, że w wypadku podlegania nieprzerwanie przez 3 lata ubezpieczeniu społecznemu rolników można prowadzić działalność gospodarczą i równocześnie dalej podlegać ubezpieczeniu

w KRUS, ubezpieczony od dnia 1 października 2004r. zgłosił podjęcie (odwieszenie) działalności gospodarczej. O fakcie ponownego podjęcia działalności gospodarczej skarżący nie poinformował właściwego organu KRUS w 14-dniowym terminie, przewidzianym ustawą. Sytuacja taka trwała aż do dnia 19 listopada 2009r., kiedy ponownie dokonał zawieszenia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, zaś z dniem 1 kwietnia 2010r. została ona całkowicie zlikwidowana.

Sąd I instancji ustalił także, iż KRUS wydał w dniu 19 lutego 2002r. decyzję o wyłączeniu skarżącego z ubezpieczenia społecznego rolników od 1 października 2001r., doręczoną odwołującemu.

Sąd Okręgowy wskazał, iż dopuścił dowód z przesłuchania odwołującego, który z uwagi na skutki wypadku niewiele mógł wyjaśnić. Skarżący twierdził, że zgłosił prowadzenie działalności gospodarczej, ponieważ chciał się rozliczać z urzędem skarbowym ze sprzedanych towarów. Wprawdzie auto miało służyć do innych celów, ale z uwagi na przebieg i konieczność stałych napraw, nie nadawało się do użytku. Ubezpieczony miał jeździć 2-3 razy do roku sprzedawać na targowiskach płody rolne. Nie potrafił wyjaśnić, z jakiego tytułu poniósł straty w działalności przed 2006r. i z czego wynikały przychody. Być może przychody wynikały z użyczenia maszyn rolniczych, a straty z zakupu paliwa.

Urząd Skarbowy nie mógł potwierdzić, z czego wynikały wykazane przychody w latach 2004 i 2006, nie można również ustalić, w jakim okresie ubezpieczony te deklaracje składał, ponieważ są to deklaracje za dany rok.

Żona odwołującego przyznała, że zakupiony samochód ciężarowy nie został nawet zarejestrowany.

Sąd Okręgowy ocenił zgromadzony materiał dowodowy jako kompletny i częściowo wiarygodny. Zdaniem Sądu I instancji, nie można dać wiary ubezpieczonemu i zeznaniom jego żony, że podstawą zgłoszenia działalności gospodarczej miał być zakup samochodu ciężarowego w celu sprzedaży płodów rolnych. Sąd Okręgowy stwierdził, że rolnik sprzedający swoje produkty nie ma obowiązku zgłaszania działalności gospodarczej. Samochód miał służyć do innych celów. Sąd wskazał, iż trzeba również mieć na uwadze zakres zgłoszonej działalności gospodarczej, z którego w sposób jednoznaczny wynika, że w jej ramach odwołujący miał wykonywać zupełnie inne czynności, nie związane

z rolnictwem. Nie można również przyjąć za prawdziwe zeznań odwołującego, że wykazana strata i dochód w latach 2004 i 2006 stanowią koszty związane z użyczeniem maszyn rolniczych. Musiały to być przychody z innego tytułu, ale z jakiego tego nie można ustalić. Bezspornym w sprawie jest, że odwołujący składając w urzędzie skarbowym w latach 2004 i 2006 deklaracje PIT-36, sam traktował się jako osoba prowadząca działalność gospodarczą.

Dokonując oceny prawnej, Sąd Okręgowy stwierdził, iż decydujące dla rozpoznania sprawy ma treść art. 5 a ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepis ten w latach 2004-2006

był kilkakrotnie nowelizowany, ale zawsze stanowił, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie, z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki. Zdaniem KRUS, ubezpieczony tego warunku nie spełnił.

Konieczne również było, aby osoba, o której mowa powyżej złożyła w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności. A. K. bezspornie takiego oświadczenia nie złożył. Odwołujący twierdził, że działalność w roku 2004 nie rozpoczął.

Sąd Okręgowy odwołał się do terminu rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz pozarolnicza działalność gospodarcza, w rozumieniu art. 5 a ust. 2 i ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i stwierdził, że przedmiotem sporu jest ustalenie, czy A. K. przysługuje prawo do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników w okresie

od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r., a co za tym idzie, czy składki na to ubezpieczenie były należne, czy też nie i jakie są tego przyczyny.

Sąd Okręgowy wskazał, iż wykluczenie możliwości pozostania w rolniczym ubezpieczeniu społecznym przez rolnika nieobjętego tym ubezpieczeniem w chwili podjęcia działalności gospodarczej wynika wprost z brzmienia omawianych przepisów. Wyjątek stanowi art. 5 a ustawy, ale przy spełnieniu przewidzianych tam warunków, a to: w czasie podejmowania działalności gospodarczej rolnik musi podlegać ubezpieczeniu rolniczemu nieprzerwanie przez okres co najmniej 3 lat oraz koniecznym jest złożenie oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności. W przypadku niezłożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników, ubezpieczenie rolnicze ustaje z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracę przy prowadzeniu tej działalności. Ustanie ubezpieczenia społecznego rolników następuje z mocy prawa.

Uwzględniając powyższy stan prawny, Sąd I instancji zaznaczył, iż wobec deklaracji PIT-36 zgłoszonych w urzędzie skarbowym w latach 2004 i 2006,

nie można dać wiary twierdzeniom ubezpieczonego, że w roku 2004 nie podjął działalności gospodarczej, mimo że zgłosił w urzędzie jej wznowienie. Skoro takie deklaracje zostały złożone, to odwołujący sam siebie traktował jako osobę prowadzącą działalność gospodarczą. Nie można również dać wiary zeznaniom ubezpieczonego i jego żony, że przedmiotem działalności była sprzedaż produktów rolnych, bowiem z wpisu do ewidencji wynika co innego, a nadto A. K. jako rolnik - działalności nie musiał zgłaszać, jeżeli miała się ona ograniczać tylko do sprzedaży płodów rolnych. Bardziej prawdopodobne wydaje się, że A. K. zakupił samochód ciężarowy, aby go zdemontować i przeprowadzić segregację wyrobów zużytych (bo taki był między innymi zakres prowadzonej działalności). Samochód nie został nawet zarejestrowany. W ocenie Sądu, jako mało prawdopodobne należy określić zeznania, że tym samochodem jeździł z I. w województwie (...) na targowiska po terenie (...). Poza tym, z wpisu do ewidencji działalności gospodarczej wynika, że nie została nią objęta sprzedaż na targowiskach i straganach.

Zdaniem Sądu Okręgowego, A. K. w październiku 2004r. podjął działalność gospodarczą. Nie tylko miał taką wolę, ale faktycznie wykonał jakieś czynności, skoro wykazał dochody. Ponadto, Sąd zwrócił uwagę, że za osobę prowadzącą działalność gospodarczą należy uznać również takiego ubezpieczonego, który nie osiąga przychodów. Wystarczy, że oczekuje na zlecenia, może również ponieść straty w związku z prowadzoną działalnością. Ubezpieczony nie wskazał na żadne okoliczności, które uniemożliwiałyby mu podjęcie zamierzonych działań.

Reasumując, Sąd Okręgowy stwierdził, że skarżący ponownie podejmując

w dniu 1 października 2004r. działalność gospodarczą nie podlegał nieprzerwanie przez okres 3 lat ubezpieczeniom społecznym rolników. Nie zachował też

14-dniowego terminu do zawiadomienia KRUS o ponownym podjęciu działalności gospodarczej i o zamiarze kontynuowania podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zatem w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r.

nie podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników, a tym samym, opłacone przez niego składki były za ten okres nienależnie pobrane przez KRUS i podlegają zwrotowi. Sytuacja zdrowotna i rodzinna odwołującego pozostają bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Biorąc powyższe względy pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i nast. k.p.c.

W apelacji od wyroku ubezpieczony, zastąpiony przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżając wyrok w całości, zarzucił mu sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, polegający na przyjęciu, że w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r. A. K. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników, podczas gdy ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynika, iż odwołujący się winien, we wskazanym wyżej okresie, podlegać takiemu ubezpieczeniu.

W oparciu o powyższy zarzut, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, iż w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r. podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zdaniem apelującego, utrzymującego, iż nie prowadził działalności pozarolniczej, Sąd Okręgowy nie wyjaśnił, w sposób nie budzący wątpliwości, czy ubezpieczony faktycznie wznowił działalność i od jakiej daty. Błędnie zwrócił się o informację do Urzędu Skarbowego w G., kiedy to wszelkie deklaracje skarżący składał w Urzędzie Skarbowym w T. i to jedynie ten organ posiada pełną wiedzę na temat oświadczeń, które składał przed organami podatkowymi. Kwestionuje zatem treść informacji uzyskanych z Urzędu Skarbowego w G., podnosząc, że są one niepełne, choćby z uwagi na fakt, że organ ten nie mógł potwierdzić z czego wynikały wykazane przychody w roku 2004 i 2006 i w jakim okresie ubezpieczony składał przedmiotowe deklaracje.

Skarżący podniósł, że z uwagi na poważne następstwa wypadku, jego zdolność odtwarzania faktów jest w znacznym stopniu ograniczona i nie może skutecznie wykazywać swoich racji, głównie z powodu niepamięci i braku stosownej dokumentacji. Sprzeciwia się kategorycznie, nieznajdującym potwierdzenia w materiale dowodowym, dywagacjom Sądu odnośnie celu zakupu samochodu ciężarowego i ewentualnego jego demontażu czy też segregacji wyrobów zużytych. Brak bowiem w sprawie jakichkolwiek dowodów, które potwierdzałyby te tezy. Dalej, w odpowiedzi na konstatację Sądu, że składając deklaracje w Urzędzie Skarbowym traktował się jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, skarżący wskazał, że o obowiązku składania deklaracji został poinformowany przez urzędników i pragnąc być w zgodzie

z obowiązującymi przepisami, takowe deklaracje PIT-36, składał. Stanowczo podkreśla, że wykazana strata i dochód w latach 2004-2006 stanowiły jedynie koszty związane z użytkowaniem maszyn rolniczych. Skarżący kategorycznie podkreślił, że mimo, iż „odwiesił” działalność gospodarczą, faktycznie jej nie podjął, a zatem nie miał obowiązku, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego. Nadto wskazał, iż w aktach sprawy brak jest dowodów, które mogłyby obalić jego twierdzenia i nie może pogodzić się z okolicznością, iż wydane w sprawie rozstrzygnięcie może być oparte na domniemaniach lub domysłach Sądu, zwłaszcza gdy przemawiają one na jego niekorzyść.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe, jednakże mało wnikliwa analiza jego wyników i niedopuszczalne wnioskowanie z nie mających oparcia w materiale dowodowym domniemań, doprowadziły do błędnych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji - naruszenia prawa materialnego.

Spór w rozpoznawanej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r. apelujący spełniał warunki dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Niespornym jest, że od dnia 21 sierpnia 2001r. ubezpieczony, nie podlegając innemu ubezpieczeniu społecznemu, spełniał warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie, co stwierdził Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej Prezes Kasy) decyzją z dnia 31 sierpnia 2001r. Rozpoczęcie z dniem 14 września 2001r. prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wykluczyło skarżącego z kontynuowania tego ubezpieczenia

wobec braku przesłanek z art. 5 a ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 1998r. Nr 7, poz. 25 ze zm. - dalej zwanej ustawą) w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 maja 2004r., wedle którego rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie, z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach. Ustanie ubezpieczenia społecznego rolników od 1 października 2001r. Prezes Kasy stwierdził decyzją z dnia 19 lutego 2002r. Ponowne objęcie skarżącego tym ubezpieczeniem od dnia 2 kwietnia 2002r. stwierdzono decyzją z dnia 15 lipca 2002r.

W dniu 1 grudnia 2009r. Kasa powzięła wiadomość o wznowieniu przez ubezpieczonego rolnika działalności gospodarczej z dniem 1 października 2004r. Okoliczność ta, wynikająca z informacji Wójta Gminy Z. oraz Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G. o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej z dniem 19 listopada 2009r., „odwieszony” z dniem 1 października 2004r., stanowiła podstawę faktyczną wydania zaskarżonej decyzji, wyłączającej A. K. z ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od 1 października 2004r. do 31 marca 2009r. i ustalenia nadpłaty składek.

Kasa uznała, iż skarżący nie spełnia warunków kontynuowania ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 5 a ustawy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 maja 2004r. Przepis ten, po zmianie wprowadzonej od dnia 2 maja 2004r., art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2004, Nr 91, poz. 873) stanowił, że rolnik lub domownik, który podlega ubezpieczeniu w pełnym zakresie, z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu, jeżeli nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym. Rolnik lub domownik, o którym mowa w ust. 1, podlega nadal ubezpieczeniu, jeżeli w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu tej działalności złoży Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia oraz udokumentuje spełnienie warunków opodatkowania tej działalności w formie zryczałtowanego podatku dochodowego w terminie 7 dni od dnia otrzymania dokumentu ustalającego przez organ podatkowy tę formę opodatkowania (ust. 2). Niezachowanie któregośkolwiek z terminów, o których mowa w ust. 2, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpoczął współpracę przy prowadzeniu tej działalności (ust. 3).

W ustawie zmieniającej brak jest przepisów intertemporalnych, które wskazywałyby, że co najmniej roczny staż ubezpieczenia rolniczego rolników, korzystających już z rolniczego systemu ubezpieczenia na podstawie art. 5 a ustawy w związku ze zmianą stanu prawnego, nie ulegał podwyższeniu do trzech lat (odmienna regulacja dotyczy osób podlegających w dniu wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej - art. 6 ust. 1 ustawy zmieniającej).

Skarżący stanowczo utrzymuje, że mimo formalnego „odwieszenia”, nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej. Rozstrzygnięcie czy ubezpieczony faktycznie od dnia 1 października 2004r. wznowił działalność pozarolniczą było istotą niniejszego sporu. Bowiem ustalenie, że rolnik rozpoczął (wznowił) pozarolniczą działalność gospodarczą i jednocześnie nie spełnił pozostałych warunków, określonych w przepisie art. 5 a ust. 1 ustawy powoduje, że wypełniają się przesłanki, wynikające z art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy,

a to zasada pierwszeństwa podlegania innemu niż rolnicze ubezpieczeniu społecznemu. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 oraz art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm. - dalej zwanej ustawą systemową) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, a obowiązek ten datuje się od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania.

Z kolei, wedle art. 5 a ust. 10 ustawy w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 października 2004r., za pozarolniczą działalność gospodarczą (w rozumieniu art. 5 a ust. 1) uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na podstawie przepisów o działalności gospodarczej. Zarówno w rozumieniu obowiązującego uprzednio art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 1999r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), jak i art. 2 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz. U. z 2010r. Nr 220 poz. 1447 ze zm.) działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa (...) wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Prowadzenie działalności gospodarczej obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie czynności należących do jej zakresu, lecz także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych. Skoro, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 w zw.

z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej, obowiązkowi ubezpieczenia podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, to czasowe granice prowadzenia tej działalności oraz podlegania z tego tytułu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, co do zasady wyznacza formalny wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dokonywany i wykreślany na zasadach przewidzianych w przepisach kolejno obowiązujących ustaw regulujących prowadzenie takiej działalności. Zatem, rozpoczęcie (czy wznowienie) prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, o którym stanowi art. 5 a ust. 1 ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznych rolników odpowiada rozpoczęciu (wznowieniu) wykonywania takiej działalności w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy systemowej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012r., sygn. akt I UK 280/11, LEX nr 1170216).

W judykaturze ugruntowany jest pogląd, iż domniemywa się, że skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to działalność ta była faktycznie prowadzona i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Domniemanie to może być jednak obalone w drodze przeprowadzenia przeciwdowodu, który obciąża stronę twierdzącą o faktach przeciwnych twierdzeniom wynikającym z domniemania. Ubezpieczony podjął próbę obalenia domniemania, oferując własne zeznania oraz świadka D. K. (żony).

Sąd Okręgowy, oceniając zgromadzony materiał dowodowy, stwierdził, iż skarżący nie zaprezentował dowodów przemawiających za zasadnością jego twierdzeń. Jednakże, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wyniki przeprowadzonego postępowania nie dają podstaw do stwierdzenia, iż ubezpieczony od dnia

1 października 2004r. wznowił prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Sąd I instancji błędnie ocenił czynności wykonywane przez ubezpieczonego po dacie zgłoszenia wznowienia działalności gospodarczej w aspekcie zakresu tej działalności.

Z zeznań ubezpieczonego wynika, iż „odwiesił” działalność z uwagi na fakt, iż zamierzał sprzedawać na targowiskach płody rolne pochodzące z jego gospodarstwa rolnego, zaś zakupiony w 2002r. na firmę samochód ciężarowy miał służyć do prac polowych oraz do przewożenia produktów rolnych. Nie posiadał traktora. Nadto, w Urzędzie Skarbowym uzyskał informację, iż aby mógł korzystać z zarejestrowanego na firmę samochodu do celów prowadzonej działalności rolniczej, musi „odwiesić” działalność. Samochodem jeździł trzy - cztery razy

w roku na targowiska w K. i G., gdzie handlował ziemniakami i warzywami. Używał pojazdu podczas żniw i innych prac polowych w swoim gospodarstwie rolnym. Rozliczał się z Urzędem Skarbowym, „bo myślał, że jak ma działalność gospodarczą, to z tej sprzedaży musi się rozliczać”. Jako stratę wykazywał koszty zakupu paliwa, nawozów, raty za samochód, koszty wynajmu maszyn rolniczych do prac polowych w jego gospodarstwie (np. kombajnu).

W wartość przychodów za 2004r. wliczył także zysk ze sprzedaży zboża. „Stary samochód z przebiegiem ponad 1 mln km, wymagający ciągłych napraw, sprzedał i zezłomował jeszcze przed wypadkiem, zamierzał kupić mniejszego busa” (vide: zeznania - k. 99-100, oświadczenie - k. 72 a.s.).

Zeznania skarżącego korespondują z zeznaniami świadka D. K., która potwierdziła, że działalność gospodarcza nie była prowadzona i samochód był wykorzystywany do przewożenia warzyw. Świadek - odmiennie niż to ustalił Sąd Okręgowy - nie pamiętała gdzie samochód był zarejestrowany i jakie miał numery rejestracyjne, nie zeznała, iż pojazd nie był zarejestrowany (vide: k. 32, 102 a.s.).

Z zeznań tych jednoznacznie wynika, że podejmowane przez ubezpieczonego, w ramach działalności rolniczej, czynności w ogóle nie mieszczą się w zakresie zarejestrowanej pozarolniczej działalności gospodarczej, obejmującej demontaż wyrobów zużytych, odzysk surowców z materiałów segregowanych, sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych oraz pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami (vide: decyzja Wójta Gminy Z. z dnia 1 kwietnia 2010r. o wykreśleniu

z ewidencji działalności gospodarczej - k.11 a.s.). Skarżący sprzedawał płody z gospodarstwa rolnego na targowiskach. Sama okoliczność składania rocznych zeznań podatkowych PIT-36 nie przesądza, iż wykazane w zeznaniu przychody zostały osiągnięte z tytułu faktycznie prowadzonej działalności pozarolniczej. Ubezpieczony, pozostając w błędnym przekonaniu, że przychody z prowadzonej działalności rolniczej musi wykazać w zeznaniu podatkowym z uwagi na ich uzyskanie przy wykorzystywaniu zarejestrowanego na firmę samochodu ciężarowego, składał zeznania podatkowe, wykazując przychody jako osiągnięte z pozarolniczej działalności gospodarczej. Faktem jest, że zeznania ubezpieczonego w kwestii osiągniętego przychodu i wykazanej straty w 2004r. nie były szczegółowe, lecz - na co zwrócił też uwagę Sąd Okręgowy - ustalenia w tym zakresie były determinowane bardzo poważnymi skutkami wypadku komunikacyjnego, któremu uległ w październiku 2008r., doznając m.in. urazu czaszki i rozlicznych obrażeń wewnętrznych (a których następstwem jest stwierdzona niezdolność do samodzielnej egzystencji).

Zeznań ubezpieczonego oraz świadka nie podważył, reprezentujący w niniejszym postępowaniu Prezesa Kasy - Dyrektor Oddziału (...) Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w K., który będąc stroną postępowania jest także zobligowany do przedstawienia dowodów, przemawiających za prawidłowością podstawy faktycznej i prawnej zaskarżonych decyzji. Sam fakt zgłoszenia wznowienia pozarolniczej działalności gospodarczej bez rzeczywistego podjęcia jej wykonywania nie stanowi tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, określonych w art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1w zw.

z art. 8 ust. 6 pkt 1 oraz art. 13 ust. 4 ustawy systemowej, a w konsekwencji nie uzasadnia przyjęcia, iż nastąpiło wznowienie działalności gospodarczej, a przy braku spełnienia pozostałych przesłanek z art. 5 a ustawy, wykluczenia skarżącego z rolniczego ubezpieczenia społecznego.

Niedopuszczalnym jest - jak uczynił to Sąd Okręgowy - a co trafnie zarzuca apelujący, dokonywanie ustaleń faktycznych w oparciu o domniemania Sądu i wnioskowanie z „prawdopodobnych okoliczności” o istotnych dla rozstrzygnięcia o przesłankach, warunkujących kontynuowanie przez skarżącego rolniczego ubezpieczenia społecznego. Podstawą ustaleń faktycznych muszą być stanowcze ustalenia, gdyż wówczas ich subsumpcja umożliwia prawidłowe zastosowanie prawa materialnego. Zdaniem Sądu II instancji, zgromadzony materiał dowodowy stanowił podstawę do takich ustaleń, lecz w tym względzie zabrakło należytej wnikliwości Sądu Okręgowego.

Natomiast nie ma racji skarżący, iż Sąd Okręgowy, czyniąc ustalenia w zakresie przychodów ubezpieczonego wykazanych w zeznaniu podatkowym PIT-36, nieprawidłowo zwracał się o informację do Urzędu Skarbowego w G., zamiast do Urzędu Skarbowego w T., w którym deklaracje podatkowe były składane. Otóż Urząd Skarbowy w T. stał się od dnia 31 stycznia 2008r. właściwym miejscowo, po zmianie miejsca zamieszkania podatnika, co potwierdza informacja Urzędu Skarbowego w G. z dnia 6 stycznia 2010r. - k. 44 akt Kasy). Zatem, w kwestii przychodu osiągniętego w spornym okresie, właściwym był Urząd Skarbowy w G..

Mając na uwadze naprowadzone wyżej motywy, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji. Uwzględniając wynik procesu, o kosztach postępowania w punkcie 2, orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. i art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z § 12 ust. 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

/-/SSA Z.Gwizdak/-/SSA L.Jachimowska/-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR